Eduskunnan suurivaliokunta

MTK lausunto asiasta: U 37/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi annetun asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua U-kirjeestä EU:n ilmastolaiksi 2040.

MTK pitää hyvänä, että valtioneuvosto asettaa tukensa EU:n vuodelle 2040 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteelle edellytykseksi, että komission jatkotyötä ohjaavina periaatteina huomioidaan riittävällä tavalla maankäyttösektorin epävarmuudet, teknologianeutraalius, kustannustehokkuus ja teknologiset nielut.

MTK pitää ensisijaisen tärkeänä ja yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, ettei hiilinieluille tule asettaa suhteettoman suurta osuutta ilmastovelvoitteiden toteuttamisessa. MTK esittää U-kirjeeseen lisättäväksi hallitusohjelman mukaista kirjausta, että: ”Valtioneuvosto katsoo, että EU:n 2040 ilmastotavoitteen saavuttaminen ei saa vaikuttaa metsien käyttöön rajoittavasti.”

MTK pitää ilmastotyötä välttämättömänä, mutta korostaa, ettei tiukkaa yleistavoitetta voida saavuttaa nykyisillä, epärealistisilla odotuksilla maankäyttösektoriin liittyen. Siksi maankäyttösektorin nielutavoitteiden vuodelle 2040 tulisi olla merkittävästi nykyistä maltillisempia, ja painottua enemmän fossiilisten tuotteiden korvaamiseen biopohjaisilla materiaaleilla. EU:n kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden turvaamiseksi ilmastotavoitteet tulisi sitoa kiinteästi EU:n tulevaan biotalousstrategiaan. MTK tukee valtioneuvoston U-kirjeessä esittämää korostusta, että EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitetta toimeenpanevien säädösehdotusten jatkovalmistelussa tulisi huomioida muun muassa maatalouden haasteet ja sen ensisijainen ruoantuotantotehtävä, kestävän biotalouden edellytyksien tukeminen.

On syytä huomata, että maankäyttösektorin nielukapasiteetti on selvästi aiemmin arvioitua heikompi.[1]

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Figure 3.11 Comparison of the Total LULUCF emissions for the EU in the 2020 and 2025 submissions

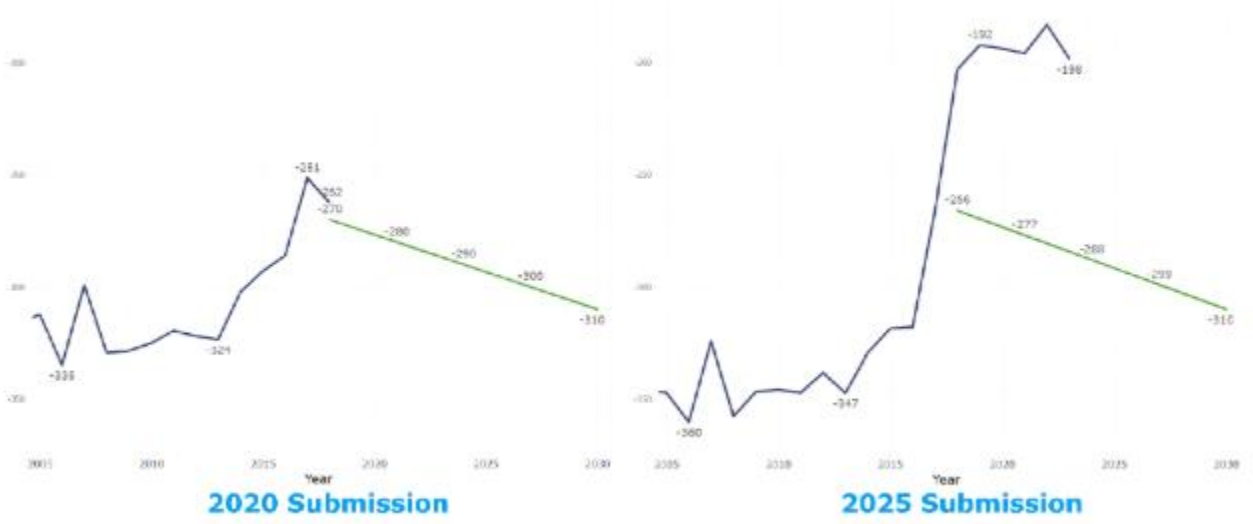

Source : UNFCCC inventory data, 2020 & 2025 submissions

Metsien kasvun hidastuminen, lisääntyvät tuho- ja myrskyriskit sekä kuivuutta ja tulvia aiheuttavat sään ääri-ilmiöt heikentävät nieluja ympäri Eurooppaa. Metsien hiilensidonnan ei ennusteta paranevan lähivuosikymmeninä – päinvastoin, ilmastonmuutoksen vaikutukset näyttävät heikentävän nielujen kehitysedellytyksiä entisestään. **MTK:n näkemyksen mukaan EU:n ilmastoarkkitehtuurissa LULUCF-tavoitteen osalta kannattaisi siirtyä indikatiiviseen tavoiteasetantaan, jäsenvaltioita sitovan tavoiteasetannan sijasta.** Indikatiivinen tavoite olisi sitovaa tavoitetta loogisempi LULUCF-sektorin hallinnollisen monimutkaisuuden, inventaarioihin liittyvän epävarmuuden ja luonnon prosessien vaikean ennakoitavuuden ja merkittävien vaihteluiden näkökulmista. MTK:n näkemyksen mukaan myös ilmastopolitiikan hyväksyttävyys paranisi, kun tavoiteasetannassa ei nojattaisi merkittäviä epävarmuuksia sisältävään ja vain pieneltä osin ihmisen toiminnasta riippuvaan toimintaan. Samoin EU:n ilmastolakiesityksen yhteensopivuus läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa paranisi, kun keinot ja asiantuntemus maankäyttösektorin ilmastopolitiikan harjoittamisesta olisivat selkeästi jäsenvaltioiden käsissä. Nielujen kehitykseen suorimmin, joskin rajallisesti, vaikuttamaan pystyvä taho, metsänomistajat ja maanviljelijät tarvitsevat näkymän, että metsätalouden tuottavuuteen ja kasvuun panostaminen on pitkällä aikavälillä kannattavaa. Lyhyen aikavälin optimointi nielupolitiikalla ei tue näkymän syntymistä, vaan voi heikentää sitoutumista pitkän aikavälin ratkaisuihin ja siten olla haitallista nielujen kehitykselle.

MTK yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, ettei BKT/asukas jakotapa edistä kustannustehokasta tai tarkoituksenmukaista ilmastovelvoitteiden taakanjakoa EU:n jäsenvaltioiden kesken.

Joustoelementtien rooli kokonaistavoitteen saavuttamisessa on MTK:n näkemyksen mukaan tärkeä ilmastotoimiin liittyvien kustannuspaineiden hillitsemiseksi ja, kuten myös U-kirjeessä todetaan, muiden yhteiskunnan kehittymisen kannalta keskeisten tavoitteiden yhteensovittamiseksi. MTK:n näkemyksen mukaan valtioneuvoston esiin nostama ajatus, että ”joustojen avulla jäsenvaltioiden tulisi voida kompensoida ilmastotoimien hidasta etenemistä yhdellä sektorilla ripeämmin edistyneiden sektorien toimilla” on tervetullut. Tämä olisi MTK: näkemyksen mukaan paitsi kustannustehokasta, myös loogista sektoreiden välisten runsaiden väistämättömien ristiin kytkentöjen takia. Esimerkkinä ristiin kytkennästä voidaan käyttää maankäyttösektoria, joka on toiminut energiasiirtymän mahdollistajana.

MTK pitää hyvänä, että valtioneuvosto pystyy hyväksymään Pariisin ilmastosopimuksen 6 artiklan mukaisten PACM yksiköiden käytön rajoitettuna joustotoimena. Samanaikaisesti MTK kuitenkin toteaa, että komission ehdotus rajoittaa kyseisten yksiköiden käyttöä niin merkittäviltä osin, että on epätodennäköistä, että laadukkaiden yksiköiden tuotantoon löytyisi sitoutuneita tuottajia mistään päin maailmaa EU:n tarpeisiin. Erityisen ongelmalliseksi MTK näkee esitetyn aikarajoitteen, jonka mukaisesti PACM yksiköitä voitaisiin käyttää vasta vuoden 2036 jälkeen. MTK:n näkemyksen mukaan tätä aikarajoitetta tulisi aikaistaa siten, että

joustoelementti olisi käytettävissä heti 2030 alkaen. Tältä osin MTK esittää U-kirjettä uudelleen muotoiltavaksi. MTK ei näe realistisena, että tuottajia voisi löytyä esitettyyn vasta 10 vuoden jälkeen mahdollisesti avautuvaan kysyntäikkunaan, jolta puuttuvat sekä yksiköitä ostavat tahot, että niiden sallittu käyttötarkoitus. Tällaista tulevaisuutta vasten laadukas projektikehitys on mahdotonta ja vaatisi käytännössä rajoittamattomat resurssit. 10 vuoden odottaminen ilmastotoimien projektoinnissa tuntuu käsittämättömältä huomioiden ilmastonmuutoksen eteneminen. Näin ollen MTK suhtautuu Pariisin ilmastosopimuksen 6 artiklan varaan rakennettuun joustoelementtiin lähinnä teoreettisena optiona, joka on saanut EU:n ilmastopoliittisessa keskustelussa suhteettoman suuren roolin ja tuskin realisoituu käytännön toiminnaksi EU:ssa tai EU:n toivomalla tavalla muualla maailmassa.

MTK pitää harmillisena, ettei U-kirjeessä ole käsitelty mahdollisuutta, että Suomi toimisi Pariisin ilmastosopimuksen 6 artiklan mukaisten yksiköiden tuotannossa isäntävaltiona ja miten tämä voisi edistää Suomea koskevien ilmastovelvoitteiden toteutumisessa tai kannusteiden syntymisessä niin luonnonnielujen kohentamiseksi kuin teknistenkin nielujen edistämiseksi. Edellä mainitut puutteet ja epävarmuudet johtavat tilanteeseen, jossa EU:n 2040 ilmastotoimien toteuttaminen jää EU:n omien toimien ja jäsenvaltioiden budjettirahoituksen varaan ja johtaa kustannustehottomampaan toteutukseen kuin, jos Pariisin ilmastosopimuksen 6 artiklan varaan rakennettu joustoelementti olisi käytettävissä kaksisuuntaisesti eli symmetrisesti. Ilmastodiplomatiassa EU ajautuu uskottavuusongelmaan ja ajamaan kaksilla rattailla, kun se esittää vaatimuksia Pariisin ilmastosopimuksen 6 artiklan toimeenpanoa koskien, mutta ei mahdollista mekanismin hyödyntämistä käytännössä omalta osaltaan. U-kirjeessä esitetyt maininnat yritystoiminnan tai viennin syntymisestä tämän näkymän varaan vaikuttavat enemmän toiveilta kuin realismilta.

MTK pitää tervetulleena komission ehdotuksessa esiintynyttä ajatusta teknologianeutraliteettista tavoitteiden saavuttamisessa. Tämä tulee olemaan tärkeää erityisesti hiilen poistoihin liittyvien markkinoiden jatkotyöstössä. Hiilen poistoihin liittyvien markkinoiden osalta MTK huomauttaa, että komissio ei ole osoittanut mihin käyttötarkoituksiin hiiliviljelyn, mukaan lukien metsitys, kautta tuotettuja CRCF-yksiköitä voitaisiin käyttää? MTK:n näkemyksen mukaan ilman luotettavaa kysyntää, ei EU:n sisäisen tuotannon EU:n tarpeisiin, kuten valtioille keskeisten LULUCF tavoitteiden toteutumiseksi voida olettaa syntyvän. MTK:n näkemyksen mukaan komission tulisi selkeyttää CRCF-yksiköiden kysyntää osana tulevia ilmastoarkkitehtuuria koskevia lainsäädäntöehdotuksia. MTK:n näkemyksen mukaan tilanne, jossa CRCF-yksiköiden käyttötarkoitusta ei ole täsmennetty, mutta PACM yksiköiden ostolle avataan mahdollisuus, sisältää riskin, että PACM vaatimukset ja CRCF-vaatimuksen eriytyvät edelleen vaatimuksiltaan ja käyttötarkoituksiltaan yli ajan. Tämä kehitys johtaisi maankäyttösektorin hiilimarkkinoiden heikkenemiseen sirpaloitumisen ja laadullisen vaihtelun seurauksena. Kehitys olisi maa- ja metsätaloustuottajien näkökulmasta valitettava, koska se vesittäisi keskeisimmän yrityksen synnyttää EU-politiikalla kannuste investoida lisäiseen hiilensidontaan maankäyttösektorilla. MTK:n näkökulmasta yhtä tärkeää kuin mahdollistaa PACM yksiköiden hankinta mahdollisuus kolmansista maista, on mahdollistaa CRCF/PACM yksiköiden myynti mahdollisuus symmetrisesti Suomesta EU-alueelle tai EU-alueen ulkopuolelle. MTK:n esittämä tapa on ainoa mahdollinen tapa EU:lle välttää kaksilla rattailla ajaminen CDR markkinoilla, maankäyttösektorin ilmastopolitiikassa ja säilyttää ilmastodiplomaattinen johtajuus ja uskottavuus näiltäkin osin.

MTK yhtyy U-kirjeen lopussa esitettyyn toteamukseen, jossa valtioneuvosto korostaa yleisesti tarvetta pyrkiä sääntelyn tarkkarajaisuuteen ja selkeyteen. Lisäksi valtioneuvosto korostaa, että EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitetta ja sen toimeenpanon valmistelua ohjaavaa kehikkoa tulee arvioida myös eurooppalaisen ja kansallisen kokonaisedun näkökulmasta.

Helsingissä 8.9.2025

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Anssi Kainulainen
Energia-asiantuntija

Leena Kristeri
Elinvoimajohtaja

[1] Lähde: Ramboll, TECHNICAL ASSISTANCE PROJECT FOR THE EVALUATION OF THE LULUCF REGULATION, Background paper for the Stakeholder Workshop on 14 May 2025.